

کاربرد کمپوست به عنوان جاذب زیستی برای جذب مس از محلول‌های آبی

رقیه رضایی¹، نوراله میرغفاری²، بهزاد رضایی³

1- دانشجوی کارشناسی ارشد آلودگی محیط زیست دانشگاه صنعتی اصفهان

2- دانشیار دانشکده منابع طبیعی

3- استاد دانشکده شیمی

R.Rezaei@in.iut.ac.ir

خلاصه

هدف از این تحقیق، تعیین اثر عواملی از قبیل زمان تماس، pH، غلظت فلز مس، مقدار و دانه‌بندی جاذب در راندمان جذب مس از محلول‌های آبی بوسیله کمپوست تهیه شده از پسماندهای شهری می‌باشد. نتایج آزمایشات نشان داد که سینتیک جذب سریع بوده و زمان تعادل تقریباً در 30 دقیقه به دست آمد. برازش داده‌ها با مدل سینتیک شبه مرتبه دوم نتیجه بهتری داشت. با افزایش pH از 2 تا 6، درصد جذب در سطح احتمال 5% هیچ تفاوت معنی‌داری نداشت. برازش هم‌دماهای جذب سطحی نشان داد که جذب مس به وسیله کمپوست با مدل لانگمویر و ردلیچ - پترسون تطابق بیشتری دارد. با افزایش مقدار جاذب و کاهش دانه‌بندی آن نیز درصد جذب افزایش یافت. حداکثر درصد جذب مس توسط کمپوست 89 درصد بود.

کلمات کلیدی: کمپوست، جذب سطحی، کلرید مس، هم‌دماهای جذب سطحی، سینتیک جذب

1. مقدمه

آلودگی محیط‌های آبی به فلزات سنگین، یکی از مهمترین مشکلات زیست محیطی است که این امر به دلیل اثرات سمیت و خاصیت تجمع پذیری آنها در زنجیره غذایی می‌باشد. در میان فلزات سنگین، مس در فاضلاب صنایع مختلفی همچون صنعت فلزکاری، باتری‌سازی، رنگرزی در صنایع نساجی، آبکاری فلزات و غیره حضور داشته و از این طریق وارد محیط‌های آبی می‌گردد [1].

روش‌های مختلفی برای حذف و جداسازی یون‌های فلزات سنگین از محلول‌های آبی وجود دارد. از مهم‌ترین این روش‌ها می‌توان به ترسیب شیمیایی، تعویض یونی، اسمز معکوس، جداسازی غشایی، تصفیه الکتروشیمیایی، تیخیر و جذب سطحی با کربن فعال اشاره کرد که اکثر این روش‌هاگران قیمت بوده و نیاز به سرمایه‌گذاری و امکانات بالا دارند [۲،۳]. فرآیند جذب سطحی به طور وسیعی برای حذف فلزات سنگین استفاده می‌گردد. اخیراً جاذب‌های ارزان قیمت متعددی همچون زائدات کشاورزی و کربن فعال تهیه شده از آنها، ضایعات صنعتی، انواع مختلفی از مواد طبیعی معدنی و آلی و حتی میکروارگانیزم‌های زنده و غیر زنده بدین منظور استفاده شده‌اند [4، 5]. از مزایای این جاذب‌ها می‌توان سادگی تکنیک استفاده، عدم نیاز به فرآیندهای فرآوری و اصلاح پیچیده، کارایی جذب سطحی بالا و انتخابی عمل کردن برای جذب فلزات سنگین را بیان کرد [6].

در سالهای اخیر کمپوست و کربن فعال تهیه شده از آن در جذب فلزات سنگین از محلول‌های آبی مورد توجه بوده است. بطوریکه کمپوست تهیه شده از پسماندهای آلی و مواد سلولزی در جذب فلزات سنگین از آب کارایی بالایی را نشان داده است [7].

یولمانو و همکاران (2003) حذف یون‌های مس و کادمیوم از محلول‌های رقیق شده آبی به وسیله جاذب‌های کربن فعال، بنتونیت، دیاتومه، کمپوست، پسماند خمیر سلولزی و لجن بی‌هوازی را بررسی کردند. آنها دریافتند که تمامی جاذب‌ها به جزء لجن بی‌هوازی در جذب یون‌های مس کارایی بالایی را داشتند که در میان آنها جاذب‌های بنتونیت و کمپوست راندمان 99 درصدی حذف یون‌های مس با غلظت اولیه 100 میلی‌گرم در لیتر در حضور یون‌های کادمیوم در محلول را نشان دادند [8].

هدف از این تحقیق تعیین اثر عواملی از قبیل زمان تماس، pH، غلظت فلز مس، مقدار و دانه‌بندی جاذب در راندمان جذب مس بوسیله کمپوست از محلول‌های آبی می‌باشد.